

(quod scilicet cepisset Iehosua Hai & euerisset eam, quæ admodum fecerat Iericho & regi eius sic fecisset Hai & regi eius, & quod pacem fecissent habitatores Ghibhon cū Israel & essent in medio eorū) timuit valde. Ciuitas enim magna erat Ghibhon & vna de regalibus ciuitatibus: & maior Hai & omnes viri eius fortes. Misitq; Adonisedec rex Ierusalem ad Hohan regem Chebron, & ad Pirā regem Iarmuth & ad Iaphiah regē Lachis, & ad Debir regē Heglon, dicens: ascēdite ad me & auxiliamini mihi, & percutiemus Ghibhon, quia pacem fecit cum Iehosua & cum filiis Israel. Congregati igitur ascenderunt quinque reges Emoræorū (rex Ierusalem, rex Chebron, rex Iarmuth, rex Lachis, rex Heglon) simul cum exercitibus suis: & castrametati sunt contra Ghibhon oppugnātes eam. Viri autem Ghibhon miserunt ad Iehosua qui tūc morabatur in castris apud Ghilgal, dicendo ne retrahas manus tuas ab auxilio seruatorū tuorum: ascēde cū & libera nos, serq; praesidium, quia congregati sunt cōtra nos omnes reges Emoræorum habitantes in monte.

Ascenditque Iehosua de Ghilgal, ipse & omnis populus bellū cum eo & omnes potētes viribus. Exiit autem dominus ad Iehosua ne timeas eos: in manus enim tuas tradidi illos, nec stabit quisquam ex eis in conspectu tuo. Irruit itaque Iehosua super eos repente, tota nocte ascendens de Ghilgal. Magna ratio vincendi, in celeritate aggressionis improuisæ ab hostibus constituta est: & forte nunquam fefellit vtentes ea. Et conturbauit. Iuxta Hebræum habetur. Et attonitos reddidit eos dominus à facie Israel. Iunge has duas causas secundas (celeritatem improuisam & hostes attonitos) ad praesentiam Israël: & facile perpendes diuinum opus per causas secundas impleri, contriuitque eos plaga magna in Ghibhon: & persecutus est eos per viā ascensus Bethchoron, & percussit eos vsque ad Hazecam & Maccadam. Hinc apparet quod ibidem obidentes Ghabaon, primam stragem acceperunt & in fugam versi sunt. Cūque fugerent filios Israel & essent in descensu Bethchoron, dominus misit super eos lapides magnos de caelo vsque ad Hazecam. Vt inferius exponitur, non lapides, sed gradines tanquam lapides magni fuerunt, plures fuerunt qui mortui sunt lapidibus grandinis quam quos interfecerunt filij Israel gladio.

Tunc locutus est Iehosua domino in die qua tradidit dominus Emoræum in conspectu filiorum Israel: dixitque coram eis, sol contra Ghabaon ne mouearis & Luna contra vallem Hailon. Iuxta Hebræum habetur, sol in Ghibhon expecta & Luna in valle Aialon, quam

quam enim corruptè dicimus Ghabaon, Hebraicè vocant Ghibhon. Iunge prudens lector, duo hęc scripta: videlicet quod tunc locutus est Iosua domino fonti essendi, & quod direxit sermonem ad Solem & Lunam: vt perpendas quod primū int eleuauit mentem in Deū supplicādo pro integra victoria, & quod Deus inspirauit illi vt indiceret Soli ac Lunæ moram. Et dicendo expecta, insinuat quod occidebat Sol: nisi enim occasum solis imminētē vidisset nō dixisset Soli expecta. Steteruntque Sol & Luna donec vlcisecretur se gens de inimicis suis. Maximum omnium miraculorū vsque ad tempus illud fuit hoc. Nōne scriptum est hoc in libro iustorum? Iuxta Hebræum habetur, Super librum Iasar, hoc est rectum. Quis autem fuerit iste liber, lectus, ignotū est nobis, nullus enim inuenitur authenticus, tunc liber in quo hoc scriptum sit: sed multos perditos esse libros sacros, perspicuum est ex iactura librorum multorum prophetarum. Stetitque Sol in medio cali. hoc est in Hemisphærio nostro. Hemisphærium enim dimidium cæli significat, & non festinavit occumbere spatio vnius diei. Fuit ergo dies ille artificialis duplus secundum tempus ad diem eundem artificialem secundum cursum naturæ tunc æquale siquidem fuit tempus expectationis temporis motus solis vnius diei tunc, tempore proculdubio æstiuo aut circa finem veris: quoniam modicum temporis intercessit à transitu Iordanis vsque ad hanc victoriam: vt patet conferendo gesta. Non fuit ante & postea tam longa dies. Dicendo non fuit, manifestat se loqui de præterito tempore: hoc est quod nec ante diem illius victoriæ, nec post illum diem vsque ad tempus quo scriptus est liber iste nō fuit sicut dies ipse, sic enim habet Hebræa litera; quanuis interpres bene exponendo dixerit tam longa dies, obediēte domino voci hominis & pugnantem pro Israel. Iuxta Hebræum habetur, audiente Iehouah in voce viri quia Iehouah pugnavit pro Israel. Ratio obsequij diuini operis in sole redditur, quia summus Deus erat tanquam bellator pro Israël. Quasi diceretur, par fuit vt Deus audiret factō vocem Iosua, qui ipse erat ille qui pugnat in viribus & manibus Israelitarum, quia prælium Israelitarū erat prælium ipsius Dei.

Reuersusq; est Iehosua & omnis Israel cum eo ad castra in Ghilgal. Reuersio ista scribitur hęc, quāuis fuerit secundum historiam completa post aliqua gesta subiuncta: ad significandum

quod incepit reuerti post completum illum longum diem. Ita quod sensus est quod completo illo lōgo die reuersus est Iosua cū omni Israēle bellatore secum existente in Ghilgal, vbi erant mulieres, paruuli, tētoria, armenta &c. reuersus inquam, non cōsummatē, sed inchoatiuē. ineperunt enim reuerti tūc versus Ghilgal, quāuis nō tūc peruenerint ad Ghilgal occupati circa Maccedam & alias ciuitates capiendas. *Fugeruntque quinque reges isti, & absconderunt se in spelunca in Macceda. Et nūciatum est Iehosua quod inuenti essent quinque reges absconditi in spelunca in Macceda. Qui dixit sociis. Nulla fit in Hebræo mentio sociorum, voluit saxa ingentia ad os speluncae: & ponite viros qui clausos custodiant. Vos autem ne stetis, sed persequimini hostes & extremos quosque fugiētium cadite. Hinc patet quod in illo die longo fuit hoc gestum durante a, huc fuga hostium, non sinatis eos intrare ciuitates suas, quia trātulit eos dominus in manus vestras. Causa ergo aduersariis plaga magna & vsque ad interuentionem penē consumptis, ū qui Israel effugare potuerunt, ingressi sunt ciuitates munitas.*

Reuersusq; est omnis populus ad Iehosua in Macceda vbi tunc erant castra. Pende hinc quod Iosua prius venit ad territorium Macceda cū multitudine militū: & quia ibidē substitit expectando alios qui lōgius persecuti sunt hostes, ideo scribitur quod reuersi sunt ad castra ad Iosua in Macceda, *sani & integro numero.* Expositio est inā Hebraicē habetur. *in pace.* Hebræi siquidem pacis nomine salutem appellare cōsueuerunt. Et ratio pacifici regressus subiungitur dicendo. *nullos cōtra filios Israel mutire ausus est.* circumstantes siquidem ciuitates narrantur cōtinuisse suos intra se, & non exisse cōtra Israelitas milites regredientes. *Dixitque Iehosua: aperite os speluncae. & adducite ad me quinque reges illos qui in ea latitant.* Rem hāc fuisse gestā altero die testatur subiūcta litera, narrās reges hos fuisse suspensos vsque ad vespērā, & cū occubuit sol fuisse depositos de lignis. dies enim ille lōgus occupatus fuit persequendo hostes, & alio die fuerunt mane suspensi reges isti. & propterea dicitur q̄ māserūt suspēsi vsque ad vespērā. *Feceruntq; ita, & adduxerūt ad eū quinque reges de spelunca: regē Ierusalaim regē Chebron, regē Iarmuth, regem Lachis, regem Heglon. Cūq; adducti essent ad eū, vocauit eōs viros Israel & ait ad principes exercitus qui cū eo erāt: ite & ponite pedes vestros super colla regum istorū: qui accesserūt & posuerūt pedes suos super colla eorū. Dixitq;*

ad

ad eos Iehosua ne timeatis & ne frāgamini, confortamini & estote robusti: sic enim faciet dominus cūctis hostibus vestris cōtra quos pugnatīs. Et post hoc percussit eos Iehosua & interfecit ipsos, atque suspendit super quinque stipites: fueruntq; suspēsi vsque ad vespērum. Cūq; occuberet sol præcepit Iehosua & deposuerūt eos de lignis, & proiecerūt eos in spelunca in qua se absconderant: & posuerūt super os spelunca saxa ingentia qua permanent vsque in præsens.

Eodem die Maccedam quoque cepit Iehosua. Non est sensus quod vno die non diuersis diebus cepit Iosua ciuitatē Maccedam. explicatur enim q̄ vno solo die fuit occupatus ad capiendū Maccedam. Vnde & Hebraicē habetur. *Et Maccedam cepit Iehosua in die ipso.* Eademque verba repetuntur inferius in expugnatioe Heglon: vbi vulgata quoque editio habet eadem die. secundū nanque historiae veritatem expugnatio Macceda fuit post illū longum diē & post suspēsos reges. & percussit eam in ore gladij, & quinque illius interfecit & omnes habitatores eius, non dimisit in ea iudem paruas reliquias: fecitque regē Macceda sicut fecerat regi Iericho. *Transiuit autem Iehosua cum omni Israel de Macceda in Libnam, & pugnavit cum Libna. Tradiditque dominus eam in manus Israel & regem eius: percussitque eam in ore gladij & omnes habitatores eius, non dimisit in ea vllas reliquias: & fecit regi eius sicut fecerat regi Iericho.* De Libna autem transiuit Iehosua cum omni Israel in Lachis: & exercitu per gyrū disposito oppugnauit eā. Tradiditq; dominus Lachis in manus filiorum Israel: & cepit eā die altero. hoc est die secunda: vt clarē explicatur in Hebræo. Et est sermo de secunda die ab initio oppugnationis ciuitatis Lachis. Ratio autē quare secundus adiunctus est dies, subiungitur quia rex Ghezer venit in auxilium Lachis. & percussit eā in ore gladij & omnem animam qua erat in ea, iuxta omnia qua fecerat Libna. Tūc ascendit Horam rex Ghezer vt auxiliaretur Lachis: & percussit eum Iehosua & populum eius vsque ad interuentionem. *Transiuitque Iehosua & omnis Israel cum eo de Lachis in Heglon, & circumdedit atque expugnauit eam in eadem die. hoc est in vnico die, vt prius declarauimus. percussitque eam in ore gladij & omnes animas qua erant in ea: iuxta omnia qua fecerat Lachis.* Ascendit quoq; cū omni Israel de Heglon in Chebron. Intellige de omni Israel bellatore. non enim vniuersus populus qui erat in Ghalgalis, sed vniuersi bellatores cum Iosua ascenderunt de Heglon in Chebron.

Et pugnavit contra eam. Et cepit ac percussit eam in ore gladij & regem eius. Hinc apparet q̄ novus rex successerat in Chebrō: nā regem Chebron suspenderat cū quatuor aliis regibus Iofua. & illū quidem suspenderat: successorē autē eius gladio occidit, vt hic dicitur. & omnia oppida regionis illius. Parui refert quod Hebraicē legitur. & omnes ciuitates eius. Sed hinc patet quod nō vrbs aliqua sed omnes vrbes Chebron subactæ fuerunt à Iofua occisis vniuersis hominibus earum. Quæstio autem quæ ex cap. 14. & 15. libri huius, & ex 1. cap. Iudi, mouetur cir ca hanc historiã, Iudi, primo soluetur, Sat sit hic nosse, rem gestã narrari hic summatim, ibi verò modum quo res gesta est. & omnem animã quæ erat in ea. nō reliquit in ea vllas reliquias. sicut fecerat Heglon, sic fecit & Chebron, cuncta quæ in ea reperit consumens gladio. Et reuersus est Iehosua & omnis Israel cū eo in Debir. & pugnavit cōtra eam. Situs terrarum manifestatur per reuersionem. Cepitq; eam & regem eius & omnes ciuitates eius, & percusserunt eos in ore gladij & interfecerunt omnem animã quæ erat in ea. non remansit superstes: sicut fecerat Chebron & Libna ac regibus earum, sic fecit Debir & regi eius.

Percussit itaque Iehosua omnem terram montanam & meridionam ac campestrē & Asedorb & omnes reges eorum: nō dimisit vllas reliquias, sed omne quod spirare poterat interfecit. Gaudet interpretes copia vocabulorū. nam Hebraicē habetur. & omnem animam interfecit. Et ne intelligeres etiam animalia bruta interfecit, subiungitur, sicut præceperat Iehouah Elohe Israel. qui homines tantūm præceperat occidi. Et percussit eos Iehosua à Cades Barneah vsq; ad Hazan. hoc est à territorio olim cades barneah &c. est enim territorium illud vltra Iordanem, nam ibi fuerunt filii Israel cum Mose. & omnem terram Ghosen vsque ad Ghibhon. Et omnes reges istos & terram eorum cepit Iehosua vice vna. Vniuersus iste progressus præliorum hætenus recitatorum pro vna vice supputatur. quia dominus Deus Israel pugnavat pro Israel. Et reuersus est Iehosua & omnis Israel cū eo ad castra in Ghilgal. Cōsummatio reuersionis scribitur, his enim gestis reuersus est sic q̄ peruenit ad Ghilgal vbi erat populus cū mulieribus & paruulis.

CAP. XI.

Ve cum audisset Labin rex Chazor, misit ad Iobab regem Malon ad regem Simvon & ad regem Achsaph. & ad reges qui erant ab aquilone in monte & in planicio ad meridiam Chinneroth & in campestribus & in Naphoth dor ab occi-

dentis.

dente. Chenabaneum ab Oriente & Occidente, & Emoræum & Hitheum & Peræxum Iebuseum in monte: & Chiueum sub Chermon in terra Mispæ. Egressi q; sunt ipsi & omnia castra eorum cū eis, populus multus sicut arena quæ est in littore maris: & equi, ac currus multi valde. Conuenerunt q; omnes reges isti in vnum ad aquas Merom vt pugnarent contra Israel. Dixitq; dominus ad Iehosua, ne timeas eos: cras enim eadem hora ego tradam omnes istos vulnerandos in conspectu Israel. Iuxta hebræum habetur, omnes ipsos occisos coram Israel. Intellige sermonem Dei humano more, principes enim promittentes sibi victoriam certam vtuntur tali loquedi modo, cras dabo omnes istos hostes interfectos ad significandum plenitudinem victoriæ, & non ad significandum quod reuera omnes illi occidentur, multi enim saluati sunt fugiendo, equos eorum subneruabis & currus eorū combures igne.

Veni q; Iehosua & omnis populus belli cum eo contra eos ad aquas Merom subitū, & irruerunt in eos. Ecce prouidentia Iofue repentina ac improuina aggressiōe irruere super hostes. Tradiditq; eos dominus in manus Israel, & percusserunt eos & persecuti sunt ipsos vsque ad Xidon magnam & vsque ad Misrephot aquarum & vsque ad campum Mispæ ad orientem: & percussit eos ita vt nullas dimitteret ex eis reliquias. Fecitq; eis Iehosua sicut dixerat ei dominus: equos eorū subneruauit & currus eorū combussit igni. Reuersusq; est Iehosua statim & cepit Chazor, & regē eius percussit gladio: Chazor enim antea fuit caput omnium regnorū istorum. Ad situm vbi erat spectat reuersio, & prudentissimē absque temporis interuallo aggressus est caput antequam respiraret & munitet se rex Chazor, qui excitauerat omnes reges alios & fugerat à facie Iofue. Percussitq; omnē animã quæ erat in ea, in ore gladij interficiēdo: nō remansit in ea anima aliqua, & Chazor combussit igni. Et omnes per circumitū ciuitates regesq; earum cepit, percussit atque delensit. Iunge hanc particulam non cum præcedenti verbo combussit, sed cum sequenti verbo cepit, nō enim scribitur quod combussit Chazor & omnes per circumitū ciuitates: sed quod Chazor quidem combussit, ciuitates autem per circumitū & reges earum cepit. Vnde & hebraicē habetur. Et oēs ciuitates regū istorū & oēs reges earū cepit Iehosua & percussit eos, ore gladij interficiēdo eos sicut præceperat Moses sermō domini. hæc est em̄ Hebraica litera. Et ad hoc magis explicadū spectat subiuncta litera i vulgata edi.

editione corrupta, dicente. Absque vrbibus que erant in collibus & in tumulis sita, ceteras succedit Israel. Nam oppositum legitur Hebraicè. Tantum omnes ciuitates stantes super forte suam nã combussit eas Israel: nisi Chazor, solã ipsam combussit Iehosua. Vbi clare vides nullam vrbem istorum regum combustam nisi Chazor. Et dicitur stantes super forte suam, ad differentiam ciuitatũ ve abiq; muris vel semidirutarum & huiusmodi. Omnẽque prædam istarum ciuitatum & iumenta diuiserunt sibi filij Israel: cunctu hominibus interfectis. Sicut præceperat dominus Mosi seruo suo ita præcepit Moses Iehosua: & sic fecit Iehosua, ne verbum quidẽ præterit ex omnibus que præceperat dominus Mosi.

Cepitq; Iehosua omnem terram istam montanã & meridiana, & omnem terram Ghosen & planiciem, & campestriaz mõtemq; Israel & planiciem eius. Suspico monte Israel appellari montẽ illũ quẽ Iahacob dicit Genes. 48. tulisse de manu Emoræi iure belli: & ideo appellari montẽ Israel, tanq; propriũ ipsius Iahacob qui vocatur pater Israel. A monte leni qui ascendit in Sehir vsq; Bahal Gad in planicie libani sub mõte Chermon: & omnes reges eorum cepit, percussit & occidit. Multo tempore pugnavit Iehosua contra reges istos. ne errares putando tam cito expedita hæc prælia, quemadmodum narratũ fuerat prius aliquas ciuitates captas aliquas vno die aliquas secundo die. Non fuit ciuitas qua se non traderet filiis Israel. Corrupta est litera. Legendum est enim absque negatione intermedia, non fuit ciuitas quæ se traderet filiis Israel. Vnde & hebraicè habetur. Non fuit ciuitas qua fecit pacẽ cum filiis Israel, nisi Chiuai sedentes Ghibhon. Et statim subditur, omnes ceperunt in prælio. Quia à Iehouah fuit ad roborandum cor eorum in occursum belli cum Israel. Clare narratur in primis quod soli Ghabonitæ petierunt pacẽ, & quod omnes alij prælio superati sunt: vt hinc habeatur ratio belli iusti ex parte israelitarũ etiam secũdum humanæ legis rationem. ex hoc enim quod Chananæi occurrerunt ad præliandum contra Israel, manifesta patet ratio iusti belli Israel contra eos, & propterea redditur deinde ratio ex parte Dei roborantis cor eorũ ad bellum contra Israel. Quod intellige vt in Exodo de induratione cordis Pharaonis expositum est, quod enim interpretes vocant indurationem cordis, hebraicè appellatur roborare cor. Concurrunt siquidem ad effectũ istum duo: alterum negatiuum, videlicet negatio diuinę gratię inclinantis

tis cor ad ea quæ dei sunt, alterũ positiuũ: videlicet pronitas firmitasq; animi ad obuiandum israelitis tanquã hostibus. Et illud quidẽ est à deo negatiuẽ: hoc autem fuit à Deo positiuẽ: omnis enim actio cũ omni positiua conditione eius in quocũq; peccatore etiam in dæmonibus est à Deo effectiue vt caderent & non mererentur vllam clementiam ac perirent, sicut præceperat dominus Mosi. Hic clare habes quod si Chananæi petissent pacem suscipiendo cultum veri Dei non fuissent deleti, sed induratio eorum meruit deletionem ipsorũ. Et hinc vt prædiximus habetur sensus decretorum diuinorũ circa delendos Chananæos absque vllõ fœdere, manifestatur siquidem hinc quod de induratis Chananæis decreta loquuntur: & de penitentibus, quales fuerunt soli Ghabonitæ.

In tempore illo venit Iehosua, & excidit Hanacim de monte, de Chebron, de Debir, de Hanab & de omni mõte Iehudæ & de omni monte Israel: ciuitatesque earum deleuit. Non remanserunt Hanacim in terra filiorum Israel: statim in Haza, in Gath & in Asidod remanserunt. Ex hoc quod apud ciuitates quasdam Philistinorum duntaxat remanserunt gigantes, manifestum redditur quod secũdũ rei gestæ ordinem Iosua cepit Chebron integre nullo relicto tam ibi quam alibi in reliqua vniuersa terra promissionis gigante. Cepitq; Iehosua omnem terram sicut locutus est dominus ad Mosem, & tradidit eam in possessionem filiis Israel secũdum partes & tribus eorum: & terra quieuit à præliis. Intellige communibus omni Israel, ad differentiam præliorum particularium aliquarum tribuum particularium. his enim peractis præliis communibus diuisa est terra tribus Israel: & cum bona gratia Iosua & populi redierunt ad propria Reubenitæ Gaditæ & dimidia tribus Menassis, & propterea dicitur quod quieuit terra à bello.

CAPVT XII.

I autem sunt reges terræ quos percussissent filij Israel & possederunt terrã eorum trans Iarden ad ortum solis: à torrente Arnon vsque ad mõtem Chermon & omnem planiciem orientalem. Sichon rex Emoræus habitas in Chesbon, dominas ab Haroher qua super ripam torrentis Arnon, & medio torrentis & dimidio Ghilhad & vsque ad torrentem Iabboc terminum filiorum Ammon & planicie vsque ad mare Chinneroth ad orientẽ & vsq; ad mare planicie mare salis ad orientem per riuam Beth Iesmoth: &

ab austro sub Asloth Pisghe. Et terminus Hog regis Basan de re-
siduo Rephaim, habitantis in Hastaroth & in Edehi. & dominā-
tis in monte Chermon & in Salcha & in toto Basan vsque ad ter-
minū Ghesurei & Mahachathai: & dimidio Ghilhad termino Si-
chon regis Chesbon. Moses seruus domini & filij Israel percusserunt
eos: deditq; eam Moses seruus domini in possessionem Reubenitis &
Gaditis & dimidie tribui Menassis.

Et hi sunt reges terræ quos percussit Iehosua & filij Israel trans
Iarden ab occidente à Bahal gad in Campo Libani vsque ad
montem Lenem ascendentem in Sehir: tradiditq; eam Iehosua tri-
butus Israel in possessionem, singulis partes suas. In monte & in pla-
nicie & in cæpstri & in Asedoth & in deserto & in austro, Chi-
theus, Emoraus, Chenahanæus, Perizeus, Chincus, & Iebuseus. Rex
Iericho vnus. Rex Hai quæ est ex latere Bethel vnus. Rex Ierusalem
vnus. Rex Chebron vnus. Rex Iarmuth vnus. Rex Lachis vnus.
Rex Hec'lon vnus. Rex Ghezer vnus. Rex Debir vnus. Rex Ghe-
der vnus. Rex chorme vnus. Rex Hara & vnus. Rex Libna vnus. Rex Ha-
dullam vnus. Rex Macceda vnus. Rex Bethel vnus. Rex Tapnach
vnus. Rex chepher vnus. Rex Aphec vnus. Rex Lassaron vnus. Rex
Madon vnus. Rex Chazor vnus. Rex Simron merū vnus. Rex Ach-
saph vnus. Rex Thahanac vnus. Rex Megiddo vnus. Rex Cedus
vnus. Rex Iochnechā in Charmel vnus. Rex Dor in prouincia Dor
vnus. Rex Gentium in Ghilgal vnus. Rex Thirza vnus: omnes Re-
ges triginta & vnus.

In hoc capitulo præter correctionē vocabulorū nihil scri-
bendum occurrit.

CAPVT XIII.

Iehosua autem senuit, venit in dies: & dixit Dominus ad
eū, tu senuisti, venisti in dies, & terra latissima derelicta
est: quæ necdum sorte diuisa est. Iuxta Hebræum ha-
betur. & terra relicta multa valde ad hereditandum eam. signi-
ficatur enim quod multæ terræ supererant acquirendæ in-
fra terminos terræ promissionis. dixerat enim deus Mosi
quod non simul expulsi esset gentes omnes ex terra
promissionis, ne terra maneret inculta, & multiplicarentur
bestiæ, quia populus Israël non erat tam multiplicatus vt
sufficeret ad habitandum & colendum vniuersam terrā pro-
missionis. omnis videlicet Galilea, Philistinim. Iuxta hebræū ha-
betur. Ista terra quæ relicta est, omnes Prouinciæ pelistinorū & to-
tus Ghesureus. describitur enim terra adhuc acquirēda. A flu-
uio

uio turbido qui irrigat Aegyptū. Iuxta Hebræū habetur. A sichor
super faciem Aegypti vsq; ad terminum Hec'ron ad aquilonem
Chenahanæo computabitur. Sichor est nomen fluminis à nigre-
dine sumptum, & est flumen hoc diuidens inter Aegyptum
& terram promissionis, Rinochorula appellatum à ciuitate
Rinochorula per quam transit, quinque principes Pelistinorum,
Hazathæus Haslodeus, Escelonem, Ghittæus & Hec' Ronens &
Hannim. Ab austro omnis terra Chenahanæi & Mehara quæ est Xi-
donis vsque ad Aphec, vsque ad terminum Emorai. Et terra Ghi-
bli & totus libanus ad orum solis à Bahal gad sub monte Chermō,
donec ingrediatis Chamath. Omnes habitatores montis à libano vsq;
ad Misrephor, aquarū, omnes Xidonios ego expellam à facie filiorū
Israel: veniat ergo in partem hereditatis Israel. Iuxta Hebræum
habetur. tantum fac cadere ipsam Israel in hereditatem sicut præ-
cepi tibi. Quauis non sit acquisita tota terra promissionis.
ac per hoc non potes ponere Israelem in possessionē totius,
attamen fac duntaxat de positionē omnium partium terræ,
ita quod facias cadere sub sortibus portionū vniuscuiusque
tribus etiam terras acquirendas. Et propterea subditur.

*Et nunc diuide terram istam in hereditatem novē tribubus & di-
midie tribui Menassis. noli expectare vt acquiratur tota, sed
diuide nunc terrā. Cum ea Reubenita & Gadita acceperis par-
tes suas, quas dedit eis Moses seruus domini trans Iarden ad orientem,
sicut dedit eis Moses seruus domini. Ab Haroher quæ est super ripā
torrentis Arnon, & ciuitatē quæ est in medio torrentis: & totā plani-
ciem Medba vsque ad Dibon. Et omnes ciuitates Sichon regis Emor-
rei qui regnavit in Ghesbon: vsq; ad terminum filiorum Hammon.
Et Ghilhad & terminum Ghesurei & Mahachathai, & totū mō-
tem Chermō & totum Basan vsque Salcham. Omnia regnū Hog in
Basan qui regnavit in Hastaroth & in Edehi: ipse remanserat de
reliquis Rephaim: & percussit eos Moses & expulsi ipsos. Non ex-
pulerit filij Israel Ghesureos & Mahachathæos: habitantq; Ghe-
sur & Mahachath in medio Israel vsque in diem hanc. Tantum
tribui Leni non dedit hereditatē: incensum domini dei Israel ipsum
est hereditas eius, sicut locutus est ei.*

Deditque Moses tribus filiorum Reuben per familias eorum.
Et fuit eis terminus ab Haroher quæ est super ripam torren-
tis Arnon, & ciuitas quæ est in medio torrentis, & tota planicies
super Medbam. Chesbon & omnes ciuitates eius quæ sunt in pla-
nicie: Dibon & Bamoth Bahal, & Beth Bahal methō, & Labza &
cede-

Cedemoth & Mephahath, & cū Labaim & Sibma & Zereth Sahar in monte vallis. Et Beth pehor & Asdoth Pifge & Beth Isimoth. Et omnes ciuitates planicie & omnia regna Sichon regis Emora qui regnauit in Chesbon: quem percussit Moses, ipsum & principes Midia Eui & Recē & Zur & Chur & Rebah, duces Sichon habitatores terre. Et Bilham filium Behor diuinatore occiderunt filij Israel gladio ad interfectos eorum. Et fuit terminus filiorum Reuben Iarlen & terminus: hæc est hereditas filiorum Reuben per familias eorum ciuitates & ville earum.

Deditque Moses tribui Gad, filijs Gad per familias eorum. Et fuit eis terminus Iahzer, & omnes ciuitates ghilhad, & dimidium terra filiorum Hammon: usque Haroher que est coram Ribba. & Achsebon usque ad Ramath mispe & Betonim: & a Machanaim usque ad terminum Debir. Et in valle Beth Harā & Beth nūre & Succoth & zaphon residuum regni Sichon regis Chesbon, Iarden & terminus: usque ad extremum maris chinereh, trans Iarden ad orientem. Hæc est hereditas filiorum Gad per familias eorum: ciuitates & ville earum.

Dedit quoque Moses dimidie tribui Menassis: & fuit dimidia tribui filiorum Menassis per familias eorum. Fuitque terminus eorum a Machanaim totus Basan, totum regnum Hog regis Basan, & omnes ville Iair que sunt in Basan sexaginta ciuitates. Et dimidium Ghilhad & Hastaroth & Edrehi, ciuitates regni Hog in Basan, filiis Machir filij Menassis, dimidio filiorum Machir per familias eorum. Hæc est hereditas quam diuisit Moses in campestribus Moab trans Iardē contra Iericho ad orientem. Tribui autem Leui non dedit Moses hereditatem: dominus deus Israel ipse est hereditas eorum, sicut locutus est eis.

CAPVT XIII.

Hæc sunt quæ heredarunt filij Israel in terra chena-hā: quæ hereditate accipere fecerunt eos Elhazar sacerdos & Iehosua filius Num, & capita patrum tribuum filijs Israel. Per sortem hereditas eorum: sicut præceperat dominus per manum Moysi nouem tribubus & dimidie tribui. Dederat enim Moses hereditatem duabus tribubus & dimidie tribui trans Iardē: Leuitis autem non dedit hereditatem in medio eorum. Fuerunt enim filij Ioseph duæ tribus, Menasses & Ephraim: & non dederunt partem Leuitis in terra præter ciuitates ad habitandum, & suburbana earum pro iumentis & pecoribus eorum. Sicut præceperat dominus Moysi fecerunt filij Israel: & diuiserunt terrā.

Access-

Accesseruntque filij Iehudæ ad Iehosua in Ghilgal, & dixit ad eum Chaleb filius Iephūnæ Cenizus: tu nosti verbum quod locutus est dominus ad Mosem virum Dei de rationibus meis & rationibus tuis in Cades barneah. Filius quadraginta annorum erā quando misit Moses seruus domini me de Cades barneah ad explorandum terram: & retuli ei verbum sicut cum corde meo. Fratres autem mei qui ascenderunt mecum dissoluerunt cor populi: & ego compleui ire post Deum meum. In capitulo decimo narrata est debellatio Chebron facta à Iosua: hæc autem narratur modus quo prouocatus est Iosua ad bellum gerendum contra Chebron, videlicet prouocante eum Chaleb ex iureiurādo Moysi & promissione Domini. Ita quod secundum ordinem historiarum iste aditus Chaleb ad Iosua fuit prius quàm Iosua aggrediretur Chebron, quāuis sit scriptus postea: quia scribitur non quatenus fuit prouocatio ad bellum, sed quatenus fuit donatio Chebron ipsi Chaleb. Iurauitque Moses in die illo dicens: si nō terram quam calcavit pes tuus erit in hereditatem & filiis tuis in æternum: quia complesti ut iras post dominum Deum meum. Et hinc clarè apparet non omnia quæ dicta sunt quāuis spectātia ad res gerendas, fuisse scripta à Mose: hæc enim promissio hæc primo scribitur, quæ tamen olim à Mose facta est. Et nunc ecce viuere fecit dominus me sicut locutus est istis quadragintaquinque annis ab eo tempore quo locutus est dominus verbum hoc ad Mosem, quibus ambulauit Israel per desertum: & nunc ecce sum hodie filius octogintaquinque annorum. Adhuc sum hodie fortis sicut in die qua misit me Moses, sicut fortitudo mea tunc, sic fortitudo mea nunc: ad bellum & ad exeundum & ingrediendum. Et nunc da mihi montem istum ut locutus est dominus in die illa: tu enim audisti in die illa quod Hanacim sunt ibi, & ciuitates gradēs munitæ. Hinc conuincitur quod iste sermo fuit ante debellationem Chebron factam per Iosua. ex eo enim quod Chaleb dicit quod ibi sunt gigantes, & in cap. II. scriptum est quod tunc Iosua excidit gigantes tam de Chebron quàm de reliquis terris excepta terra Pelistinorum, manifestum est quod sermo iste fuit ante historiam superius recitatas. si forte sit dominus mecum & potero delere eos sicut promisi mihi. Iuxta Hebr. habetur. forte Iehouah mihi, & faciā expellere eos sicut locutus est Iehouah. Non excluditur per hæc verba concursus Iosua cū toto exercitu ad debellandum Chebron iuxta superius scripta: sed significatur spes diuinæ opis intuitu ipsius Chaleb, qui fideliter &

D conz

constanter adhæserat Deo contra alios exploratores & rebellem populum.

Bendixitq; ei Iehosua: & dedit Chebron Chaleb filio Iephunæ in hereditatē. Propter hoc fuit Chebron Caleb filio Iephunæ Cnizeo in hereditatem vsq; ad diē hęc: pro eo quod cōpleuit vt iret post dominū Deū Israel. Ecce ratio quare hoc in loco quia agitur de diuisione terræ, recitatus est iste aditus Chaleb ad Iosua. Nomen Chebron ante vocabatur Ciriath Arbah, Adā maximus ibi inter Hanacim situs est. Expositoris officio functus est interpres: & occasio fuit fabellæ q; Adam primus parēs sepultus est in Chebron. nā iuxta Hebr. habetur. Et nomen Chebron antea Ciriath Arbah, Adā magnus in gigantibus ipse. Manifeste Hebraica litera exponit quis fuerit Arbah, dicēdo Adā n. gnus in gigantibus ipse. nā Adā Hebraicē dicitur latine h. mo: & significatur q; Arbah à quo Chebron denominata est ciuitas Arbah, fuit homo magnus inter gigantes. & terra cessauit à praliis. Repetitio huius sententiæ scripta in cap. v. vndecimi capituli, facta est ad insinuādum quod vnūserus iste sermo fuit ante illas res gestas post quas scriptū est & terra cessauit à bello.

CAPVT XV.

T fuit fors tribui filiorum Iehuda per familias eorum: ad terminum Edom deserti. Xin ad austrū ab extremo austri. Fuitq; eis terminus meridies ab extremo maris salis, à lingua quæ respicit ad meridiem. Egre dieturque à meridie ad ascēsum scorpionum & transibit in Xim, & ascendet à meridie in Cades barneah: & transibit Chebron, & ascendet in Adar, & circumibit in Carcahah. Et transibit in Asinon & egredietur ad torrentem Aegypti. & erunt egressus termini ad occidentem: hic erit vobis terminus meridiana plaga. Et terminus ad Orientem mare salis vsque ad extremum Iarden: & terminus anguli Aquilonaris à lingua maris, ab extremo Iarden. Ascēdetque terminus in domū Chogla, & transibit ab Aquilone ad domū Haraba, & ascendet terminus ad lapidem Boh. in silij Reuben. Ascēdetque terminus in Debir à valle Hachor & ad Aquilonem respiciens ad Ghilgal qua est contra ascēsum Adammim, qui ab austro torrenti: transibitque terminus ad aquas fontis solis, & erunt exitus eius ad fontem Rogel. Et ascendet terminus vallem silij Himon ad latus Iebusai à meridie, hæc est Ierusalem: ascendetque terminus ad verticem montis qui est super faciem vallis Himon ad Occidentem, quæ est in extremo vallis Rephaim ad Aquilonem. Et descendet terminus à vertice montis ad fontem aque

aquæ Nephthoach, & egredietur ad ciuitates montis Hephron: & descendet terminus ad Bahal, ipsa est Ciriath Ieharim. Et circumibit terminus de Bahala ad Occidentem ad montem Schir & transibit ad latus montis Ieharim ab Aquilone, ipsa est Chesalon: & descendet in Beth semes & transibit ad Thimnath. Et egredietur terminus ad latus Hecron ad Aquilonem, & descendet terminus in Sicchron & transibit montē Bahala & egredietur Iabneel. eruntque exitus termini ad mare. Et terminus occidentis ad mare magnū & terminus: iste terminus filiorū Iehuda per circumitū per familias eorū.

Chalebque filio Iephunæ dedit partem in medio filiorum Iehuda sicut præceperat dominus Iehosua: Ciriath Arbah patris Hanac, ipse est Chebron. Arbah quem superius descripsit hominem maximum in gigantibus, modò describit patrem gigantum: multi enim gigantes ex eo nati insinuantur, & præcipuæ famæ inter gigantes. Expulsiq; inde Chaleb tres filios Hanac: Sefai & Achiman & Thalmal, natos Hanac. Quod in cap. xv. attributum fuit Iosua, hic attribuitur Chaleb. Et verūque est verum: quoniam Iosua debellauit gigantes tanquam imperator exercitus, Chaleb verò tanquam caput illius aciei quæ aggressa est Chebron. ipse enim erat vnus principū & populi & exercitus. Et quia ei fuerat dono data Chebron, idē ipse primus cū portione exercitus sibi credita aggressus est Chebron & debellauit eam. & propterea tanquam speciali capiti illius Cunei attribuitur ei hæc victoria.

Ascēditq; inde ad habitatores Debir: & nomen Debir antea fuit Ciriath Sepher, id est ciuitas literarum. Dixitque Chaleb, qui percussit Ciriath Sepher & cepit eā, dabo ei Hachsam filiā meam in uxorem. Hæc verba intellige dicta à Chaleb tanquā à speciali capite illius aciei, & quia res eius agebatur. Cepitq; eā Hothniel filius Cenah frater Chaleb iunior. Superfluit iunior. & dedit ei Hachsam filiā suam in uxorem. Non est prohibitum in lege Mosis coniugium inter patrum & neptem, quanius sit prohibitum coniugium inter amitā & nepotem. & propterea nihil contra legem Mosis actum est in coniugio isto. Et fuit cum ipsa veniret, suasisit ei vt peteret à patre suo agrum, suffiravitque sedens in asino. Iuxta Hebræum habetur. & confixit se de super Asinum. Motus enim quidam tanquā cadētis ex integro velut lāguentis de Asino significatur. fixit enim mulier per hunc motū se lāguere, & permisit seipsam cadere totā simul de Asino, ita quod tanquā cōfixa fuit in terra. & propterea

subditur. dixitq; ei Chaleb quid tibi? subaudi accidit vt sis immobilis in terra, tanquam cōfixa in terra. Et dixit, da mihi benedictionem, quia terram australem & arenam dedisti mihi, iunge & irriguam. Iuxta Hebraū habetur, da mihi fontes aquarum. Et statim subditur. & dedit ei fontes superos & fontes inferos, vt vni uersus ager irrigari posset. Ista est hereditas tribus filiorū Iehudae per familias eorum.

F Verintq; ciuitates ab extremo tribus filiorum Iehudae ad terminum Edom in meridie: Cabseel & Heder & Lagur. & Cina & Dimona & Hadhada. & Cedes & Chazor & Ithnam, Ziph & Telem & Behaloth, & Chazor Chadattha, & Ciriath Chexron, ipsa est Chazor. Amam & Senah & Molada, & Chazar Gadda & Chesmō & Beth palet, & Chazar Subal & Beer, Sah & Bizioth ia. Bahala & Hiim & Haze & Eltholad & Cafil & Chorma & Zclag & Madmanna & Sansanna, & Lebaoth & Silchim & Hain & Rimmonioes ciuitates vigintinouē & ville earum. In planicie, Esthaol & Zaba & Asna, & Zay, Beth & Hen gānim, Thapuach & Henā. Iarmuth & Hadulām, Socho & Hazeca, & Saharim & Hadithaim & Ghedera & Gederothaim: ciuitates quatuordecim & ville earum. Zenam & Chadasa & Migdal gad, & Dilham & Mixpe & Iothheel, Lachis & Bazecath & Heglon, & Chabbon & Lachmas & Chithlis, & Gederoth, Beth dagon & Nahama & Macceda: ciuitates sedecim et ville earū. Libna & Hether & Hasan, & Iphitach & Asna & Nexib, & Chila & Achzib & Maresa: ciuitates nouem & ville earū. Hecron & filie eius & ville eius, Ab Hecron & ad mare, omnes quae super manū Asdod & ville earū. Asdod & filie eius & ville eius, Haza & filie eius & ville eius vsq; ad torrentem Aegypti, & mare magnū & terminus. Et in mote, Samir & Latthir & Socho, & Danna & Ciriath sanna, ipsa est Debir, & Hanab & Esthemo & Hanim, & Gosen & Cholon & Gilor: ciuitates undecim & ville earum. Arab & Duma & Eshan, & Ianum & Beth tapuach & Apheca, & Chumta & Ciriath Arbah (ipsa est Chebron) & Zibor: ciuitates nouem & ville earum. Mahon, Charmel & Ziph & Iuta, & Izchel & Iocdeham & Zanoach, Cain, Ghibha & Thimna: ciuitates decē & ville earum. Chalchul, Beth Zur & Gedor, & Maharath & Beth haroth & Elthecon: ciuitates sex & ville earū. Ciriath Bahal (ipsa est Ciriath Icharim) & Harabba: ciuitates duae & ville earum. In deserto, Beth harabbe, Middin & sechacha, & Nibsan & ciuitas Salū & Henghedū: ciuitates sex & ville earum.

ET Iebuseos habitatores Ierusalaim non potuerunt filij Iehudae expellere, habitauitq; Iebuseus cum filiis Iehudae in Ierusalaim vsque ad diem hunc. Quæstio occurrit: eō q̄ Ierusalem nō cōprehendebatur sub sorte Iudæ, sed sub sorte Benjamin, & tamen in litera attribuitur Iudæ nō ualuisse expugnare Ierusalem & habitasse simul in Ierusalem cū Iebuseis filios Iudæ.

Solutio est, quod collatis istis cum scriptis inferius cap. 18. apparet q̄ Ierusalem in duarū tribuū sortes cecidit: uidelicet Iudæ & Benjamin (nō pro indiuiso, sed secūdū diuersas partes eius) propter diuersitatē vt reor funicularū seu linearum relatiuē ad plagas cœli. Notabilis siquidem disparitas quæ oriebatur inter lineas diuisorias si totus ambitus Ierusalē sub vna comprehensus esset linea diuisoria, occasio uideretur fuisse vt particula eadē Ierusalem in sortem supputata fuerit Iudæ. Dico autē particula, quia principaliter cecidit sub sorte Benjamin, cuius signum est, quia simpliciter & absolute Ierusalem supputatur in sorte Benjamin: vt clarē patet inferius cap. 18. Causa autem quare filii Iudæ non ualuerunt expellere Iebuseos de Ierusalem sed simul habitauerint in ea (proculdubio ex condicō) scripta non est authentice.

CAPVT XVI.

Xitq; fors filij Ioseph à Iarden Iericho ad aquas Iericho ab Oriēte deserti ascendēs de Iericho in montem Bethel. Et exibat de Bethel in Luz & trāsibit ad terminū archi Hataroth. Et descendet ad Occidentē ad terminū Iaphleti vsq; ad terminū Bethchoron inferiorem & vsque ad Chazor: eruntq; exitus eius ad mare. Et hereditauerunt filij Ioseph, Menasses & Ephraim.

Et fuit terminus filiorū Ephraim per familias eorū: & fuit terminus hereditatis eorū ad Orientē Hataroth Addar, vsq; ad Bethchoron superiorem. Et exibat terminus ad mare Michmethath ab Aquilone, & circūbit terminus ad orientē Thaanath silo: & trāsibit ipsum ab orientē ad Ianocham. Et descendet à Ianocha in Hataroth & Naharoth: & perueniet in Iericho & exibat ad Iarden. A Tapuach ibit terminus ad mare torrentis arundinis, & erit exitus eius ad mare: hæc est hereditas tribus filiorum Ephraim per familias eorum. Et ciuitates separatae filiis Ephraim in medio hereditatis filiorum Menassis: omnes ciuitates & ville earū. Intellige nō quo ad proprietatem sed quo ad sitū ciuitates aliquas Ephraim in medio Menassis. nō enim ablatae sunt à Menasse & datae Ephraim, sed sitae describuntur inter terminos Menassis hinc & inde: vt in ca-

ptulo sequenti manifestari videtur.

Et non expulerunt Chenahanæum habitantem in Gazer: habitavitq; Chenahanæus in medio Ephraim vsque ad diem hunc, & fuit tributo serviens. Author istius libri iunxit gesta post mortem Iosuz gestis viuentis ipso. hæc enim de seruitute sub tributo, post mortem Iosuz facta fuisse patet ex eo quod Iosua non est transgressus diuina præcepta.

CAPVT XVII.

T fuit fors tribui Menassus, quia ipse fuit primogenitus Ioseph:

E Machir primogenito Menassus patri Ghilhad, quia ipse fuit vir bellicosus, & fuit ei Ghilhad & Basan. Fuitq; filius Menassus reliquis per familias eorum, filius Abihazer & filius Cheleb, & filius Afiel, & filius Sechê & filius Chepher & filius Szaidah: isti sunt filij Menassus filij Ioseph mares per familias suas. Isti Zelophcbad filio Chepher filij Ghilhad filij Machir filij Menassus non fuerunt filij sed filie: & ista sunt nomina filiarum eius, Machla & Noha, Chogla, Milcha & Thirxa. Et accesserunt in conspectu Elchazar sacerdotis & Iehosua filij Nun & principum dicendo, domus præcepit Moysi ut daret nobis hereditatem in medio fratrum nostrorum: deditque eis iuxta sermonem domini hereditatem in medio fratrum patris carum. Et ceciderunt funiculi Menassus decem; præter terram Ghilhad & Basan quæ sunt trans Iarden. Filie enim Menassus hereditauerunt hereditatem in medio filiorum eius: & terra Ghilhad fuit filius Menassus reliquis.

Fuitq; terminus Menassus ab Aser Michmethath super faciem Sechem, & ibi terminus ad dexteram ad habitatores fontis Tapnach. Menassi fuit terra Tapnach: & Tapnach ad terminum Menassus filius Ephraim. Descenditque terminus ad torrentem arundinis ad meridiem torrentis, ciuitates istæ erant Ephraim in medio ciuitatum Menassus: & terminus Menassus ad Aquilonem torrentis, & fuit exitus eius ad mare. Ad meridiem Ephraim & ad Aquilonem Menassus, & fuit mare terminus eius: & in Aser contingunt se ab Aquilone & in Isaschar ab Oriente. Fuitq; Menassi in Isaschar & in Aser Bethsean & filia eius & Iibleham & filia eius, & habitatores Dor & filia eius & habitatores Hedor & filia eius, & habitatores Tahannac & filia eius & habitatores Megiddo & filia eius: tres provincie. Et non potuerunt filij Menassus hereditare ciuitates istas: cepitq; Chenahanæus habitare in terra ista. Hoc ad litteram verificatur tempore Iosuz: iam enim scriptum est superius quod magna pars terræ supererat acquirenda postquam cessauit commune bellum. Ideo enim attribuitur filiis Menassus non valuisse ex-

pellere

pellere Chananzum intra terminos fortis suæ habitantem, quia finitis communibus bellis supradictis data est unicuique tribui sua pars cum cura acquirendi quicquid intra sortem suam acquirendum supererat. Postquam autem conualuerunt filij Israel, fecerunt Chenahanæum tributarium, & expellendo non expulerunt eum. Hoc fuit secundum historiam post mortem Iosuz: tunc enim etiam filii Menassis transgressi sunt præcepta Dei, non expellendo Chananzos à sorte sua, sed malentes eos sub tributo.

Locutiq; sunt filij Ioseph ad Iehosua dicendo: quare dedisti mihi hereditatem fortis vnus & partem vnâ, & ego populus multus vsquequo sic benedixerit mihi dominus? Ad quos Iehosua ait: si populus multus es ascende tibi in syluam & succide tibi ibi in terra Perixei & Reubaim: quia angustus est tibi mons Ephraim. Hinc clarè apparet quod quaestio erat non de paruitate terræ datæ Ephraim, sed de paruitate terræ habitatae simul & acquisitæ. montem enim Ephraim acquisierat, sed quia syluestris erat, non erat tunc habitabilis: propterea Iosua dicit eis ut succidant syluas & reddat terram habitabilem. Dixeruntque filij Ioseph, non poterimus ad montana conscendere. Iuxta Hebræum habetur, non sufficit nobis mons. Replieant filii Ephraim allegantes duo, alterum quod mons non sufficit eis: alterum quod pars fortis eorum in planicie est valde munita & fortis sub potestate Chananzorum habitantium ibidem. nam iuxta Hebræum subiungitur statim copulatiuè, & currus ferri in omni Chenahanæo habitante in terra vallis, cui in Bethsean & filius eius & cui in valle Ixrehel. Vnde & Iosua ad vtrumque respondet.

Dixitq; Iehosua ad domum Ioseph, Ephraim & Menassi dicendo: populus multus es & fortitudo magna est tibi, non erit tibi fors vna. Ex multitudine & fortitudine satisfacere intendit. ex multitudine quidè cõsentit quod eis non sufficit fors vna nisi extendatur ad occupanda finitima acquisita & habitata terræ. non enim intendit dare tribui Ephraim de fortibus aliarum tribuum, sed cõsentire quod sola fors quo ad terram acquisitam & habitata non sufficit eis. Huc enim esse germanum sensum testantur subiuncta remedia à Iosua duo, Alterum, sed transibis ad montem. Iuxta Hebræum habetur, quia mons erit tibi, quia sylua ipse & succides ipsam. Hoc est primum remedium ad extendendam sortem, ut quia multi & fortes sunt, reddant montem habitabilem. Alterum est, & poteris ultra præcedere cum subuerteris

D iij

Chana-

Chananeum quem dicis ferreos habere currus & esse fortissimū. Iuxta Hebræū habetur. & erunt tibi exitus eius, quia expelles Chananeum, quod curvus ferri ei, quod fortis ipse. Non est visque quaque clarum an per exitus significantur prouetus seu fructus exeuntes ex mote iam culto, an fructio libera terminorum syluæ iam succisæ significetur. Quicquid autem significetur, ad primum spectat remedium: clarum enim est quod remedium secundum est futura debellatio Chananeū etiam quod habeat currus ferreos & sit valde fortis. Et hoc ex fortitudine populi promittit. Ex his autē duobus remediis consistentibus in extensione cultæ terræ & habitata, manifestatur quo sensu dixerit Iosua tribui Ephraim non erit tibi fors vna, hinc enim clarè patet quod nō de numero sortis, sed de quāritate sortis quo ad terrā habitatā ac acquiratā est sermo.

CAPVT XVIII.

Ongregati que sunt omnes filij Israel in Silo. Plus dicitur
C iuxta Hebræum, nam tota synagoga filiorum Israel congregata in Silo describitur. Et significatur quod vniuersitas populi cum mulieribus & paruulis ex Ghalgalis venerunt in Silo, vt Iosephus dicit anno sexto à transitu iordanis. Est autem Silo ciuitas in sorte tribus Ephraim, ex qua tribu erat ipse Iosua. *ibique fixerunt tabernaculum testimonij. Parui refert quod Hebraicè habetur. & fecerunt castrametari ibi tentorium adunationis.* Ad significandum quod non militares viri duntaxat sed vniuersus cœtus populi migravit in Silo, non qualitercunque, sed firmando tabernaculum Dei ibidem apponuntur hæc. & par fuit vt in sorte principis locaretur diuinus cultus. *& fuit eis terra subiecta.* Iuxta Hebræum habetur. *& terra acquisita fuit in facibus eorum.* Et est proculdubio sensus quod terra iam acquisita erat liberè ac pacifice in potestate eorum, an autem significetur etiam quod terra acquisita erat in prospectu existētium in Silo, affirmare non audeo.

R emanerantque in filiis Israel qua non acceperant hereditatem suam, septem tribus. Dixitque Iehosua ad filios Israel: *visque quo vos pigritiamini ad ingrediendum, vt possideatis terram quam dedit vobis dominus Deus patrum vestrorum? Eligite vobis tres viros per tribum: & mittam eos, & surgent ac ambulabunt per terram. Duæ tribus & dimidia habuerant sortes suas trans Iordanem à Mose: duæ quoque aliæ tribus & dimidia* vide-
 licet

licet Iudæ Ephraim & reliqua medieta Menassis habuerat sortes suas à Iosua. Et istæ impigræ ac fortes iuerant ad possidendum sortes suas: septem autem tribus ex clusa tribu leuitica, neglexerant ire ad accipiendum possessionem sortium suarum. & propterea Iosua in Silo castrametatus arguit eas pigritiæ: & disponit vt ex singulis earum eligantur tres viri ad considerandum & conferendum partes terræ inter sese, vt diuisio careret iniquitate nec relinqueretur locus querelæ. *& describent eam iuxta numerum vnus cuiusque multitudinis, referentque ad me quod descriperint.* Iuxta Hebræum habetur. *& scribent eā in ore hereditatis eorum, & veniet ad me.* Metaphoricè transferunt os ad hereditatem. & est sensus vt diuidendo terram in septem hereditates, describant cuiusque hereditatis partes inuicem coherentes, vt omnes singula hereditatis partes ad sint tanquam in ore ipsius hereditatis existentes. *Et diuidite vobis terram in septem partes: Ichuda stabit super terminum suum à meridie, domus Ioseph stabunt super terminos suos ab Aquilone. Vosque describetis terram in septem partes, & venietis ad me huc: & iaciā vobis sortem hic coram domino Deo nostro.* Non enim est pars Leuitis in medio vestri, quia sacerdotium domini est hereditas eorum: Gad autem & Reuben & dimidia tribus Menassis acceperunt hereditatem suā trās Iordanem ad Orientem, quam dedit eis Moses seruus domini.

Cumque surrexissent viri vt pergerent ad describendum terram, præcepit eis Iehosua dicens: circumite terram & describite eā ac reuertimini ad me, & hic iaciam vobis sortem corā domino in Silo. Perrexeruntque viri & transierunt in terram, & descriperunt eam per ciuitates in septem partes in libro: & reuersi sunt ad Iehosua ad castra in Silo. Et iecit eis Iehosua sortem in Silo coram domino: diuisitque terram filijs Israel in septem partes. Si quaeritur quomodo seruatiū est præceptū diuinū scriptū Num. 36. pluribus maiorem partē dabis & paucioribus minorē. nā si partes septem descriptæ erāt ab illis missis ad diuidendum terrā, & postea forte partes illæ datæ sunt, nō seruabāt diuinū præceptum vt darent pluribus maiorem partē. ita enim fors maioris partis cadere poterat super pauciores sicut super plures. Solutio est quod quia diuina illa lex pro pace inter tribus decreta est, potuit de cōsensu partium absque diuinæ legis iniuria renunciari beneficio illius legis, accedēte autoritate principis. visum est enim Iosua & populo sic expedire communi bono: quia